

Dünya Tiyatro Günü Mesajı 2018-Arap Ülkeleri

Maya Zbib, Lübnan

(yönetmen, oyuncu, yazar, Zoukak Tiyatro Topluluğu'nun kurucularından)

Bu, başka hiçbir seküler etkinlikte görülmeyen bir ruh ortaklaşması, tekrarı mümkün olmayan bir buluşma ânıdır. Bu, paylaşılan bir deneyimin parçası olmak üzere aynı zamanda ve aynı mekânda bir araya gelmeye karar veren bir grup insanın basit bir edimidir. Bu, fikir paylaşımı ve gerekli eylemlerin yükünü bölüşmek için yöntemler düşünmek... insanlar arasındaki bağlantıları yeniden kurup, farklılıklar yerine benzerlikleri keşfetmek üzere kişilere yapılan bir ortak girişim çağrısıdır. Belirli bir öykü işte bu noktada evrenselliğin izini sürmeye başlar... Tiyatronun büyüğü de burada yatar; temsilin kadim özelliklerini yeniden kazandığı noktada.

Öteki'ne karşı giderek büyüyen bir korku duyulan, yalıtılmışlığın ve yalnızlığın hüküm sürdüğü bir küresel kültürde, burada ve şimdi, duygusal olarak bir araya gelmek bir sevgi edimidir. Hayatın çok hızlı aktığı tüketim toplumlarımızda acil hazzardan ve kişilerin kendi arzularını sınırsızca tatmin etmelerinden uzaklaşıp acele etmemeye; yavaşlamaya, birlikte etraflıca ve derin düşünmeye karar vermek, politik bir edimdir, bir diğerkâmlık edimidir.

Büyük ideolojilerin çöküşünün ardından ve bugünkü dünya düzeni de iflasını onlarca yıldır durmadan ilan ederken, geleceğimizi nasıl yeniden tahayyül edebiliriz? Güvenlik ve konfor hâkim söylemlerin başlıca kaygı ve önceliğini oluştururken, yine de rahatsız edici sohbetlere girebilir miyiz? Ayrıcalıklarımızı yitirmekten korkmadan tehlikeli bölgelere uzanabilir miyiz?

Günümüzde, enformasyonun hızı bilgiden daha önemli, sloganlar sözcüklerden daha değerli ve ceset görüntülerine canlı insan bedenlerinden daha çok saygı duyuluyor. Tiyatro bize et ve kandan oluştuğumuzu ve bedenlerimizin bir ağırlığı olduğunu hatırlatmak üzere burada. Bütün duyularımızı canlandırmak için; ele geçirmek ve tüketmek için yalnızca görme yetimizi kullanmak zorunda olmadığımızı bize anlatmak için burada. Tiyatro sözcüklere yeniden güç ve anlam vermek, sözü politikacıardan geri alıp hak ettiği yere... fikir ve tartışma alanına, kolektif vizyon sahasına koymak için burada.

Tiyatro hoşgörüsüzlüğün ezici cehaletinin ortasında ortak düşünceler için bir alan açarak, hikâye anlatmanın ve imgelemin gücüyle dünyayı ve birbirimizi yeni bakış açılarından görmemizi sağlar. Yabancı düşmanlığı, nefret söylemi ve beyazların üstünlüğünü savunan ırkçı düşünce; bunları utanç verici kılmak ve kabul edilemez saymak için yıllar boyu bütün dünyada yapılan çalışmalara, milyonlarca insanın kendini bu uğurda kurban etmesine karşın, rahatlıkla yeniden gündemimize oturduğunda... Ergenlik çağındaki kız ve erkek çocuklar, adaletsizliğe ve ırk ayrımına boyun eğmedikleri için başlarına vurulup hapsedildiklerinde... Akıl hastalığından mustarip şahıslar ve sağcı despotlar gelişmiş kapitalist ülkelerden bazılarını yönetirken... Nükleer savaş iktidardaki çocuk-adamlar arasında sanal bir oyun olarak ufukta belirirken... Mobilite sayıları giderek azalan seçilmiş insanlarla sınırlanırken; mülteciler, giderek daha pahalıya mal olan surlarla çevrelenen aldattıcı düşlerin yüksek kalelerine girmeye çalışırken denizlerde ölürken... Medya büyük ölçüde satılmışken, dünyamızı nasıl sorgulayacağız? Tiyatronun samimi ortamı dışında başka nerede, hep birlikte, sevgi ve şefkatle, ama aynı zamanda zekâ, esneklik ve güçle girişeceğimiz yapıcı bir yüzleşmeyle insanlık durumumuz üzerinde yeniden düşünebileceğimiz, yeni dünya düzenini hayal edebileceğimiz?

Arap bölgesinden gelen biri olarak sanatçların işlerini yaparken karşılaştıkları zorluklardan söz edebilirim. Ama ben imha edilmesi gereken duvarlar her zaman gözle görünür olduğu için kendini ayrıcalıklı hisseden bir tiyatrocular kuşağının parçasıyım. Bu durum bizi elimizdeki imkânları dönüştürmeye, işbirliğinin ve yeniliğin sınırlarını zorlamaya; bodrumlarda, çatılarda, oturma odalarında, sokak aralarında ve caddelerde tiyatro yapmaya, şehirlere, köylere, mülteci kamplarına gidip kendi seyircimizi oluşturmaya sevk etti. Her şeyi kendi koşullarımızda sıfırdan inşa etme, yakamızı sansürden kurtarmak için yöntemler geliştirme, bu arada da kırmızı çizgileri çiğnemekten ve tabulara meydan okumaktan geri durmama avantajına sahip olduk. Bugün dünyadaki bütün tiyatrocular bu duvarlarla karşı karşıya çünkü tiyatroya ayrılan kaynaklar hiç olmadığı kadar kıtlaştı ve politik doğruculuk da yeni sansür türü haline geldi.

Bu nedenle, uluslararası tiyatro toplumunun üstlenmesi gereken her zamankinden daha önemli bir rol var: Giderek çoğalan, elle tutulan, tutulamayan bu duvarlarla yüzleşmek. Bugün sosyal ve politik yapılarımızı dürüstlük ve cesaretle, yaratıcılıkla yeniden keşfetmek, her zamankinden daha gerekli. Yetersizliklerimizle yüzleşmek ve biçimlenmesinde rol oynadığımız dünya için sorumluluk almak adına. Bu dünyadaki tiyatro insanları olarak, bir ideoloji ya da inanç sisteminin peşinden gitmiyoruz, ama ortak özelliğimiz hakikati bütün biçimleriyle sonsuza dek aramak, statükoyu her daim sorgulamak, baskıcı iktidarlara meydan okumak ve sonuncusu ama en önemlisi, dürüstlüğümüzü korumak.

Kalabalığız, korkumuz yok ve hiçbir yere gitmiyoruz!

Çeviren: Gamze Varım